

Anotacions a la flora olotina

per

A. DE BOLÓS

I

Si la comarca d'Olot ha estat intensament resseguida pels botànics, sobretot per aquells que hi nasqueren, VAYREDA, TEXIDOR, Jaume PUJOL, FONTFREDA, CUFFÍ, TENAS, Francesc BOLÓS, Ramon BOLÓS, no podem pas dir que hagi estat sortosa en la publicació de monografies de la seva riquesa florística. Les obres de conjunt que s'han escrit han restat inèdites, i només han aparegut cites disperses en obres de més amplitud (Introducció a la Flora de Catalunya, de COSTA, i el seu Suplement; Plantas notables de Cataluña i Nuevos apuntes para la Flora Catalana, de VAYREDA).

No és, com indicàvem, que no s'hagin escrit obres globals de la seva flora, sinó que cap d'elles no ha arribat a la publicitat.

La primera d'aquestes compilacions inèdites que coneixem és el «Plantarum olotensium Catalogus cui etiam exotica, familiares apud nos facta, cruce vero notata, enumerantur», del meu besavi Dr. Francesc BOLÓS i GERMÀ. L'exemplar que posseïm és una còpia feta pel meu pare, Ramon DE BOLÓS i SARDERRA, i desconeixem on es troba l'exemplar original. És una enumeració seriada per ordre alfabètic de les 1005 plantes olotines que conté l'Herbari del seu autor.

Un altre resum inèdit és un manuscrit del meu pare que porta el títol de Flòrula de Olot contenint l'enumeració per famílies de 1070 espècies espontànies de la comarca d'Olot.

Hi ha encara inèdita una monografia d'Estanislau VAYREDA, amb el nom de Flora d'Olot, premiada en un dels Certàmens Literaris d'Olot, que resta en poder del seu fill, la qual hem de creure que deu ésser el treball més complet que s'hagi fet fins al present sobre la flora d'Olot, enriquit amb un estudi preliminar examinant les característiques de la biologia vegetal de la comarca.

Avui, però, cap d'aquests meritíssims treballs no ompliria el lloc d'una flora de la comarca olotina. Per a fer-la s'haurien d'utilitzar, evi-

dentment, totes les dades d'aquests treballs, de la bibliografia i dels herbaris. S'hauria de fer una intensa revisió de les cites, algunes de les quals haurien de subjectar-se a redreç, hauria d'ajuntar-se un estudi de climatologia i un altre d'ecologia. Però abans que tot caldria fixar l'abast que cal donar a la comarca d'Olot, ja que és possible de prendre-la en molt diferents accepcions. La meua opinió és, respecte a aquest particular, que per a un estudi d'aquesta naturalesa cal prendre la Comarca d'Olot en el sentit més ample, o sia fent-la coincidir amb la conca superior del Fluvià.

Molt ens abelliria de poder esmerçar el nostre esforç en aquesta tasca; però mentre esperem que les circumstàncies ens siguin propícies per a poder-la dur a terme, avancem ací algunes dades de plantes no publicades encara, o bé noves clarícies i precisions, sobre citacions ja conegudes que tenim en cartera, amb la intenció de seguir aplegant sota el mateix epígraf les novetats o noves dades que endavant puguem recollir.

Thalictrum majus Jacq. Tossol del Bosc de Tosca, proper al molí del Collell. Camí de la Deu grossa a Font Moixina.

Isopyrum thalictroides L. Aquesta planta, raríssima en la nostra flora, ha estat trobada dins el pla d'Olot en dos indrets diferents, probablement connexos. E. VAYREDA va trobar-la a Font Moixina, formant un redol enmig d'un pedregar darrera de la glorieta de l'hostal. L'altre lloc, que va ensenyar-me el meu pare, també és un petit redol, atapeït de plantes com si hi fossin sembrades, en un pradell proper a la masia Cudella, i proper també al camí que d'aquest mas va a Olot passant pel Bosc de Tosca. Floreix a l'abril.

Nigella gallica Jord. var. *divaricata* Brand. Camps de Ventolà i Sant Andreu del Coll. Aquesta espècie havia estat presa per la *N. arvensis* L.

Aconitum Lycoctonum L. Creix esponerós en mates d'1 a 2 m d'alt, vora el Fluvià, prop del Pont de Ferro. Segurament davallat del massís del Puigsacalm.

Caltha palustris L. Aquesta planta, ja citada a Olot per COSTA i VAYREDA, viu exclusivament en allò que VAYREDA anomenava «Prat d'Olot», que és un prat mig inundat que hi ha a la Font Moixina entre el camí que d'aquesta Font va a la Deu grossa i el corrent d'aigua que procedeix d'aquesta deu.

Corydalis enneaphylla DC. Abundant en les parets del pont vell de Besalú, sobre el Fluvià.

Arabis Turrita L. Font Moixina, antiga prop de ca l'Expatriat; Font del Serrat.

Fumana procumbens G. Gr. Bosc de Tosca, Montolivet. Viu molt bé en el terreny volcànic.

Polygala exilis DC. Pla de Poliger i també Costa de Sant Roc, (R. BOLÓS) on no l'hem poguda tornar a trobar.

P. pedemontana P. et V. Aquesta és la planta citada per VAYREDA amb el nom de *P. rosea*. Abunda bastant en terreny volcànic.

P. Vayredae Costa. Les noves cites amb què s'ha enriquit l'àrea d'aquesta espècie catalana tan interessant vénen expressades en el treball nostre publicat a la revista «Ciència»: «L'àrea de dispersió de la *Polygala Vayredae* Costa» (núm. 12, març 1927, Barcelona).

Sagina procumbens L. Grederes de Roca Negra.

S. procumbens L. β *apetala* Fenzl. Entre els rierencs de l'empedrat del pati de l'Hospici d'Olot.

Buffonia tenuifolia L. Sant Aniol d'Aguges. Agost.

Malachium aquaticum Fr. Al pont de ferro i en alguns llocs molt humits de Font Moixina.

Spergularia rubra Pers. Molt rara a Olot. Sols l'he vista vora el Fluvià, en un lloc on s'abandonen runes i altres desferres.

Spergula arvensis L. Camps propers a la Font del Serrat.

Geranium sanguineum L. Cabrera, Sant Julià del Mont.

Evonymus europaeus L. Arbust molt abundant a la vall d'Olot, especialment al Bosc de Tosca.

Cytisus sessilifolius L. Serrat de les Bigues, El Corb, Finestres.

C. supinus L. Capsec.

C. capitatus Murr. Pratdevall, Santa Pau.

C. triflorus L'Her. Castellfollit, Valldelbac, Les Preses.

Ononis repens L. Riera de Ridaura.

Anthyllis tetraphylla L. Cellent, Montagut.

Melilotus sulcata Desf. Marges de la carretera de Sant Joan de les Abadesses, prop d'Olot.

Lathyrus canescens, L. Valldelbac, Puig S'Ou.

L. Nissolia L. No gens escàs en el terreny volcànic.

L. ensifolius Badarro. A la costa de L'Esparc.

Fragaria collina Ehrh. Molt abundant a la regió volcànica d'Olot.

Rosa stylosa Desf. Tinc determinada com a tal una *Rosa* força abundant a la regió volcànica d'Olot.

Cotoneaster pyracantha Spach. Aquesta interessant espècie, trobada per VAYREDA entre Castellfollit i Oix, el meu pare la trobà al bosc del Mas Reixac de Cellent, i jo l'he trobada al coll entre Els Arcs i Esparregueres, de la mateixa comarca. El nom que se li dóna al país és el d'Arso soterranis.

Tamarix gallica L. (?) Vora el Fluvià, al pla de Poliger, i no mes amunt, com diu TEXIDOR.

Herniaria cinerea. D. C. Un sol exemplar prop dels Desemparrats, que jo crec adventici.

Sedum annum L. Ja citat a Olot per VAYREDA. Cal esmentar que aquesta espècie es presenta a Olot en forma perenne. Això, en trobar-la, ens havia induït a error, perquè moltes obres posen el caràcter de planta anual com a base de separació de grups. És abundant a les parets basàltiques, en el camí del portal de Sant Bernat a la Font de les Feixes i fins a la Font del Serrat. Es presenta formant abundants masses cespitoses, integrades per rosetes de fulles de color verd viu, estèrils, entre les quals emergeixen els ramells florífers. Acostuma a formar colònies compactes. Com a excepció entre els *Sedum*, les he trobades en flor fins el novembre.

Sedum hirsutum All. Parets basàltiques properes al mas Les Cols, al camí que baixa al riu.

Sedum anopetalum DC. Parets de Solé de Taradós.

Sedum album L. var. *micranthum* DC. Finestres.

Ribes petraeum Jq. Bosc de Tosca. Fou trobada pel meu pare, però fins ara no l'hem poguda retrobar.

Saxifraga granulata L. Molt abundant a la Font del Serrat, menys abundant a la regió de Cruscat.

S. tridactylites L. En els prats propers a la Font de la Salut.

S. paniculata Cav. (*S. corbariensis*) Roques del Castell de Finestres. Agost en fruit.

Angelica sylvestris L. Molt abundant en alguns llocs propers al Fluvià, Sant Roc, Sant Joan de les Fonts, Sant Aniol d'Aguges, Les Olletes.

Sison Ammomum L. Pont de Ferro i vores del Fluvià.

Viscum album L. Sobre les pomeres de la Quintana del Corb, i també sobre diversos arbres del bosc de la mateixa casa.

Valeriana pyrenaica L. El meu pare va trobar-la al Camí dels Matxos de Sallent, Santa Magdalena.

Cephalaria leucantha. Schr. Sant Andreu del Coll, solell.

Aster catalaunicus Wk. et Csta. Costa de Sant Roc i de Sant Andreu del Coll.

Senecio viscosus L. Només l'he vista a les grederes de Montsacopa.

Leucanthemum pallens D. C. Serra de Finestres, la Palomera.

Matricaria inodora L. Mas Esparregueres de Cellent, Santa Pau. Adventícia.

Anthemis mixta L. Sant Roc, Olot.

Aquestes dues espècies, que no són de la flora d'Olot, sinó la primera de l'alt Pirineu i la segona de la regió de la Sellera, donen testimoni de com poden servir d'agent de disseminació els ramats que estiuegen a muntanya. La primera es desenrotlla en lloc proper a una quadra de bestiar que cada any va a muntanya. La segona, al marge d'un camí freqüentat pels ramats migratoris. Aquestes plantes s'han trobat un sol cop, tot i haver estat cercades moltes vegades.

Achillea Ageratum L. Prop del pont de la carretera de Sant Joan de les Abadesses, Olot; Nira. Dona del Collell.

Inula Helenium L. Santa Margarida de Sacot.

Antennaria dioica Gartn. Prats ombrívols del Corb. Molt escassa.

Taraxacum officinale var. *laciniatum* Breb. Pujada de Gegant, camí vell de Santa Pau.

Xanthium Vidderi Sen. Noc d'en Cols.

Vinca minor L. Bardisses de la Font de Sant Roc, al costat de es escales de la capella.

Gentiana cruciata L. Puigsacalm, Baga de Santigosa.

Gentiana verna L. Valldeibac.

G. ciliata L. Serrat de les Bigues, Paradella.

Ramonda Mycoi (L. nom. correg. PAU) Reich. Abundantíssima en totes les muntanyes de la comarca olotina, en les obagues rocoses, descendint a les vores del Fluvià fins a Sant Roc, gorga de can Basil.

Antirrhinum Asarina L. En els turons volcànics del Bosc de Tosca, Roca Mora, Roca del Gall.

Mentha cervina L. (*Preslia cervina* Fresen.) Pla de Poliger.

Satureja hortensis L. Subespontània en les graderes de Montsacopa.

Euphorbia nutans Lag. (*Euph. Preslii* Guss.). Aquesta planta invasora pot dir-se que ha fet irrupció a Olot usant un mitjà moderníssim. Ha seguit la via ferrada. Ha envaït totes les entrevies de l'estació

del ferrocarril d'Olot, d'on és probable que s'escampi. També es troba en altres estacions intermèdies entre Olot i Girona, com Amer, la Sellera, etc.

E. Characias L. Arriba als límits inferiors de la comarca d'Olot internant-se bastant en la Garrotxa, fins a la Valldelbac.

Veratrum album L. var. *Lobelianum* Bern. Coll d'Uria, Baga de Santigosa.

Polygonatum multiflorum All. Molt abundant en alguns prats de Font Moixina, especialment en un bosquet de ca l'Expatriat.

Narcissus poeticus L. Rchb. Puig Estela, Batet, a la Comadervall.

Allium carinatum L. Montolivet.

Ophrys assilifera Vay. Aquesta espècie ha resistit a tornar a ésser trobada, tot i les moltes recerques que s'han dirigit en els indrets on VAYREDA la cita. Trobada pel meu besavi F. X. BOLÓS, que la pintà en magnífica aquarella; retrobada després de més de cinquanta anys per VAYREDA, que la féu gravar, és possible que qualsevol dia es torni a presentar.

Oplismenus undulatifolius R. Br. (*Orthopogon Bolosii* Vayr.) Font del Serrat. Vid. «L'Oplismenus undulatifolius B. I. C. H. N.», vol. XXXIII, núms. 4-5-1933.

Ophioglossum vulgatum L. Ultra de l'oratori de Batet, cims de Marboleny.

Polypodium vulgare L. var. *aurita* Rey Pailh. La Garrinada.

P. vulgare L. f. *subcambricum* Bolós. Parets de Solé de Taradós, Torrent de Becdejú, la Sellera (CODINA). Vegeu «El Polypodium cambricum a Catalunya»? B. de la I. C. H. N. 2.ª sèrie Juny-October 1926 vol. II núms. 6-7.

P. vulgare L. f. *crenata*. Parets de Solé de Taradós.

Anogramma leptophylla (L.) Link. Montolivet, marge de la carretera antiga que pujava a la torre. Poc abundant. La Garrinada, herbeis i tosques de la part superior del vessant Nord. Abundant. Turó volcànic entre la via ferrada i el camí del molí del Collell.

Asplenium viride Hds. Platraver.

Aspl. septentrionale L. Abundant a la Garrinada, Montolivet, Roques prop del Molí del Collell, Sacot prop de can Pahissa.

Aspl. germanicum Weiss. Montolivet, la Garrinada. Aquesta interessantíssima espècie, considerada com un híbrid de l'*Aspl. septentrionale* amb l'*Aspl. Trichomanes*, vaig descobrir-la per primera volta el 1925, en dos llocs diferents. El lloc on primer vaig trobar-la és al cràter de Montolivet, en un indret del seu llavi en què s'ha després un bloc de basalt que forma una individualitat independent; en aqueixa roca creixen abundantment els *Aspl. septentrionale*, *Adiantum-nigrum* i *Trichomanes*. Barrejats entre aquestes plantes, es presenten tres o quatre peus d'*Aspl. germanicum*.

L'altre indret és un lloc de les penyes del costat esquerre de la Garrinada, el mateix on creix la *Notholena Maranthae*; vaig trobar-hi un sol peu.

Equisetum trachyodon Al. Br., (*E. occidentale* Hy). Marges del Fluvià, prop de can Basil.

L'*Auricularia mesenterica* (Dicks) Fr. (*A. tremelloides* Bull.) a Sant Sadurní d'Anoia

per

TIMOTEU BOTEY

En una excursió que férem el 3 de maig d'enguany a la susdita població, amb els alumnes de l'Institut de Vilafranca del Penedès, trobarem l'esmentat fong, que és nou per a la nostra flora. Es desenrotllava amb gran exuberància tot a l'entorn d'una soca de *Populus nigra* tallada arran de terra, entre una filera que n'hi ha darrera del mur de la finca de can Codorniu. Probablement devia ocasionar la mort de l'arbre atacat, ja que segons BOURDOT i GALZIN, els mata ràpidament. Pel seu marge lobulat, sembla que es tracta de la varietat *lobata* (Sommf.) Quélet.